

НАРОДНЕ ХОРЕОГРАФІЧНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ У СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Мета дослідження – розкрити значення українського народного хореографічного мистецтва у формуванні національно-культурних цінностей українців. Визначити тенденції розвитку народного хореографічного мистецтва України в сучасному соціокультурному просторі. **Методологія** дослідження полягає у використанні історичного та аналітичного методів. Вказані методи дають змогу детально і послідовно вивчити сучасний стан народного хореографічного мистецтва та простежити умови його розвитку в сучасних умовах. **Наукова новизна.** Українська народна хореографія зберігає надбання традиційної культури, є дійовим засобом розвитку національної культурно-мистецької традиції у націєтворчому процесі на сучасному етапі розвитку українського соціуму, вагомим чинником формування національно-культурної ідентичності та важливим елементом збереження і трансляції національно-культурних цінностей. **Висновки.** В українській науці накопичено багатий досвід висвітлення питань української народної хореографії, які розглядають її як явище культури, вивчають її мистецький компонент: особливості хореографії та її регіональну специфіку. Однак залишилося доволі багато питань, які потребують висвітлення, зокрема щодо ролі та значення української народної хореографії у сучасному суспільстві.

Ключові слова: українське народне хореографічне мистецтво, соціокультурний простір, народний танець.

Нечитайло Владимир Степанович, кандидат искусствоведения, доцент кафедры хореографии Национальной академии руководящих кадров культуры и искусства

Народное хореографическое искусство Украины в социокультурных условиях сегодняшнего дня

Цель работы – раскрыть значение украинского народного хореографического искусства в формировании национально-культурных ценностей украинцев. Определить тенденции развития народного хореографического искусства Украины в современном социокультурном пространстве. **Методология** исследования заключается в использовании исторического и аналитического методов. Указанные методы позволяют подробно и последовательно изучить современное состояние народного хореографического искусства и проследить условия его развития в социокультурных процессах современности. **Научная новизна.** Украинская народная хореография сохраняет достояние традиционной культуры, является действенным средством развития национальной культурно-художественной традиции в нациеобразующем процессе на современном этапе развития украинского социума, весомым фактором формирования национально-культурной идентичности и важным элементом сохранения и трансляции национально-культурных ценностей. **Выводы.** В украинской науке накоплен богатый опыт освещения вопросов украинской народной хореографии, которые рассматривают ее как явление культуры, изучают ее художественный компонент: особенности хореографии и ее региональную специфику. Однако осталось довольно много вопросов о роли и значении украинской народной хореографии в современном обществе.

Ключевые слова: украинское народное хореографическое искусство, социокультурное пространство, народный танец.

Nechitaylo Volodymyr, PhD in Arts, associate professor of the Choreography chair, The National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

Folk choreographic art of Ukraine in the modern socio-cultural conditions

Purpose of Article. The purpose of the article is to analyse the importance of the Ukrainian choreographic art in the formation of the cultural and national values of the Ukrainians. The author also tries to research the tendencies of the Ukrainian choreographic art development in the modern socio-cultural space. **Methodology.** The methodology of the article includes historical, analytical methods that allow the author to study the modern state of the Ukrainian choreography in details and to characterize conditions of the development in the socio-cultural processes. **Scientific Novelty.** The folk choreography of Ukraine has saved the heritage of the traditional culture. It is an effective instrument of the development of the national cultural-art traditions in the national creative processes at the present stage of Ukrainian society. In addition, the folk choreography is an important factor of the national-cultural identity and key element of saving and transmission of the national cultural values. **Conclusions.** There are many approaches to analysing of the issues, concerned Ukrainian folk choreography in the Ukrainian scientific space. Many scientists research Ukrainian dance art as a cultural phenomenon and study its elements, peculiarities and regional features. However, there is a lack of the researches, devoted to the role of the Ukrainian folk choreography in the modern society.

Keywords: Ukrainian folk choreographic art, socio-cultural space, folk dance.

Українське народне хореографічне мистецтво є одним з найважливіших репрезентантів сучасної художньої культури України. У народному хореографічному мистецтві, яке розвивалося протягом століть, зберігаються морально-етичні норми, що впливають на суспільну свідомість та світогляд людини та крізь призму художніх образів стають неперевершеними зразками національно орієнтованого мистецтва. Народний танець завдяки досконалості мистецьких форм своїм художньо-естетичним змістом доносить до сучасної людини споконвічні цінності, напрацьовані людством. Окрім того, твори народного хореографічного мистецтва здатні впливати на розв'язання соціальних, моральних та есте-

тичних проблем сучасності, бо в них закладено філософські, соціальні, моральні ідеї, які завдяки досконалій художній формі стають засобом пізнання світу і удосконалення людини.

Народний танець має прадавнє походження, він є одним з найдавніших видів творчості, в основі якого лежать спеціально відібрані, упорядковані та систематизовані жести, рухи, пози, які складають лексичний фонд українського народного танцю. Український народний танець об'єднує кілька різновидів: традиційний (фольклорний, непрофесійний, автентичний танець), який виникає на первісному етапі формування українського етносу та розвивається донині, та народно-сценічний танець (професійний, академічний), який оформився у ХХ ст. як професійний різновид народного танцю. У нашому дослідженні розглядається народно-сценічний танець як такий, що завдяки професіоналізації, академізації та естетизації найбільш повно відповідає завданням національно орієнтованого мистецтва зберігати та транслювати національно-культурні цінності.

Українська народна хореографія відображає у художньо-естетичних образах національне світоприйняття і як носій національних цінностей є частиною світового культурного простору. Народне хореографічне мистецтво формує національну самосвідомість та унаочнює національну ідею українців, а тому має значний морально-етичний та консолідаційний потенціал.

Українське народне хореографічне мистецтво у сучасному соціокультурному просторі України є: 1) вагомим, самостійним, самобутнім і самодостатнім частиним української національної культури і репрезентує її за допомогою специфічних художніх засобів, притаманних хореографічному мистецтву; 2) важливою формою особистісного вираження української духовності та національної ментальності; 3) емоційно-образною основою стабілізації національно-патріотичних почуттів; 4) ціннісно-смісловими підвалинами формування цілісної національно-світоглядної та духовної особистості; 5) ідейним підґрунтям існування української національної ідеї, державності, самоідентифікації індивіда; 6) містком, що поєднує історію, сучасність та перспективи українського суспільства; 7) об'єднуючим началом, що сприяє зняттю ментальних, етнічних, соціальних, політичних протиріч сучасного українського суспільства.

На сьогоднішній день в українській науці вже склалася потужна традиція вивчення української народної хореографії. Першими дослідниками української народної хореографії стали фольклористи, які розглядали народний танець як одну зі складових фольклору.

В. Верховинець став одним із перших дослідників української народної хореографії. Його праця "Теорія українського народного танцю" (1919), перевидана у 1990 р. [5], і до сьогодні вважається класичною роботою з народної хореографії. Ним було розроблено теоретичні засади та практичні рекомендації щодо розвитку українського народного танцю, запропоновано систему запису (нотації) танців, яку використовують і сьогодні. Важливе місце видатний балетмейстер приділяє виховному потенціалу народного танцю, його художній і націєтворчій складовій.

Питання народного танцю розглядалися українськими авторами середини ХХ ст., серед яких назвемо А. Гуменюка [7], який систематизував знання з історії та теорії українського народного танцю. А. Гуменюк у своєму дослідженні визначає місце танцю у побуті українців, їх зв'язок із трудовою діяльністю, характеризує народні танці з точки зору їх метро-ритміки, подає класифікацію танців, виділяючи три великі групи – хороводи, побутові та сюжетні танці, аналізує різні танцювальні зразки. Вельми перспективною була думка А. Гуменюка щодо структури українських танцювальних рухів, які включають інтонаційні, ритмічні та артикуляційні елементи. Значимим для митця є зв'язок танцювальної моторики рухів з інтонаційною мелодикою, що сприяє посиленню пластичної експресії та виразності. Важливе значення для української хореології посідає видання "Українські народні танці", де А. Гуменюк виступає упорядником.

Також вагомими є праці хореографів діаспори, зокрема праці В. Авраменка. Відзначимо непересічне значення діяльності В. Авраменка для танцювальної культури України. Митець розпочав свою діяльність в Україні, збираючи, систематизуючи народні українські танці. Після еміграції в США у 1928 році В. Авраменко продовжив цю справу: задля популяризації українського танцювального мистецтва заснував п'ятдесят шкіл народного танцю. Численні критики відмічали високу хореографічну майстерність постановок митця, передачу ним незламного духу народу та багатства його душі.

Митець звертався до кінематографу для популяризації українського танцю: його фільм "Тріумф українського танцю", що вийшов на екрани у 1954 р., став результатом його двадцятип'ятилітньої творчої роботи на ниві танцювального мистецтва. Окрім творчої, важливою була і наукова діяльність митця, який у 1947 році видав книгу "Українські народні танки, музика і стрій" (Вінніпег, Канада) [1], у якій теоретично підсумував результати своєї творчої та наукової діяльності.

Доробок В. Авраменка активно досліджується українськими науковцями: творчості митця присвячено дисертацію Л. Косаковської [12], яка розглядає його доробок у контексті художніх пошуків української культури на материковій Україні і в діаспорі, актуалізує його концептуально-світоглядні ідеї, розкриває суть творчого методу видатного балетмейстера.

Вагомим внеском у дослідження української народної хореографії стали праці Ю. Станішевського [18], в яких висвітлено творчість видатних хореографів та балетмейстерів першої половини ХХ століття: В. Авраменка, К. Василенка, П. Вірського, Р. Герасимчука та інших.

Серед праць, що носять загальнотеоретичний характер української народної хореографії, назвемо роботу видатного хореографа К. Василенка [4], де здійснено спробу розв'язання однієї з важливих проблем розвитку українського танцю, а саме питання хореографічної лексики. Лексика народного танцю у роботах К. Василенка розглядається в її історичному розвитку, від часів Київської Русі: від хороходів, народних ігор, плясок до академічних монументальних композицій, створених на основі народної хореографічної лексики. Народний танець у К. Василенка висвітлено у його регіональному розмаїтті, із врахуванням міжетнічних культурних зв'язків.

Загальнотеоретичні праці часто є дотичними до робіт культурологічного напрямку. В. Шкоріненко у своїх дослідженнях [21] розкриває питання ґенези традиційних хореографічних форм у контексті трансляції смисложиттєвої інформації народних традицій, які відображають ціннісні орієнтири українського етносу. Дослідник виявляє культуротворчі первні української народної хореографії, висвітлює протиріччя між традиційними та сучасними формами репрезентації народної хореографії, вказує шляхи та програму дій щодо використання творчого потенціалу народного танцю у сучасних умовах.

У дисертаційній роботі О. Бойко [2] досліджено питання художнього образу та здійснено класифікацію сценічних образів. У роботі з'ясовано, що основою танцю є ритм і ритмічний рух, то ж хореографічний образ є організаційним чинником в синкретичному мистецтві хороходу. Серед основних образів народно-сценічного танцю дослідниця зазначає образи-символи архаїчних танців (Червона Калина, Тополя, Марена, Коза тощо), образи героїв народної вольності (Гонта, Довбуш, опришки), жартівливі жіночі та чоловічі образи (Гандзя, Микола, Бурим, Тиміш, Береза), образи трударів (комбайнери, ткалі, чабани, шахтарі тощо), узагальнюючі образи (Україна, народ, запорожці тощо).

Важливою віхою в осмисленні української народної хореографії у культурі ХХ століття стало дисертаційне дослідження С. Легкої "Українська народна хореографічна культура ХХ століття" [13]. У роботі українська народна хореографія розглядається в функціональному, лексико-семантичному та теоретико-концептуальному аспектах. С. Легка досліджує танець як частину побутової культури, танець як самостійний вид мистецтва і у контексті драматичного і балетного театру, танець у контексті хореологічної науки і хореографічної освіти.

Дослідниця відмічає інонаціональну складову у розвитку українського танцю, зокрема впливи російських, білоруських, польських, чеських, молдавських, болгарських, угорських, циганських, французьких, німецьких танців, які збагатили лексику українського танцю. С. Легка розглядає питання соціокультурних функцій хореографічного мистецтва, взаємодії у рамках танцювального мистецтва професійної і масової культури, зазначає основні віхи становлення народної хореографічної освіти в Україні. У роботі також наголошується на тому, що народне хореографічне мистецтво відіграє важливу роль у становленні національної самоідентичності.

У дисертації К. Кіндер "Семантика пластичних символів народної танцювальної культури українців" [10] охарактеризовано символіку українського народного танцю. Дослідниця зазначає, що більшість образів народного танцю мають зооморфний і орнітоморфний характер, а також пов'язані із трудовою діяльністю людини. Народний танець зберіг і до сьогодні обрядово-ритуальний компонент, який є частиною магічно-сакрального простору. Сучасний танець, який є твором мистецтва, зберігає у художній структурі твору традиційні знаки символи та персонажі-символи, переосмислюючи їх у контексті сучасної образності народного танцю.

Окрім дисертаційних робіт, важливим напрямом досліджень сьогодні стає проведення науково-практичних конференцій, де відомі митці діляться своїм досвідом з творчою молоддю. На таких форумах відбувається і теоретичне осмислення творчого доробку класиків народної хореографії і сучасних майстрів танцю. На науково-практичній конференції "Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку" (Київ, 28.02.2002) [17] було узагальнено досвід розвитку народної хореографії у ХХ столітті: надано високу оцінку внеску В. Авраменка, В. Верховинця, П. Вірського, А. Гуменюка та інших у народну хореографію, окреслено перспективи розвитку українського народного хореографічного мистецтва у незалежній Україні у ХХІ столітті.

Важливими є дослідження української хореографії у контексті національної культури. Сьогодні, окрім народної, активно вивчається класична і сучасна хореографія. У дисертації Т. Павлюк [15] розглянуто синтез класичної, народної, сучасної хореографії як провідний творчий метод сучасної хореографічної культури. У роботі зазначено, що здобутки народного танцювального мистецтва балетмейстерами використовуються як один із засобів оновлення танцювальної лексики у пошуках власного стилю. Дослідниця відмічає, що звертання до національних традицій у 50-60 рр. ХХ ст. відбувалося у двох напрямках – через залучення зразків народної хореографії, а також через написання музики у національних традиціях [15, 8].

У дослідженні Л. Козинко [11] вивчається питання народної хореографічної культури у народно-сценічному танці і балетному театрі. Дослідниця зазначає, що фольклорна (автентична) хореографія може використовуватися як в народно-сценічному танці, так і в балетному театрі, у народно-сценічному танці вона може увійти практично без змін, однак у балетній виставі таке поєднання не може бути органічним, а тому передбачає переробку фольклорного джерела. Проте і у першому, і у другому випадках відбувається поєднання фольклорного матеріалу з лексикою класичного танцю. Л. Козинко у роботі аналізує способи використання фольклорної хореографії у колективах народно-

сценічного танцю з різних регіонів України, а також в українському балетному театрі, зокрема у творчості В. Литвинова, О. Ніколаєва, А. Рубіної, Є. Хасянової та В. Яременка. Л. Козинко вказує і на регіональну специфіку використання елементів фольклорної хореографії професійними колективами народно-сценічного танцю, зазначаючи, що автентичні форми є характерними для колективів Західної України, Волині й Полісся та Поділля, усі інші орієнтуються на народно-сценічні форми.

Важливе місце у сучасній народній хореології посідають праці, що досліджують хореографічне мистецтво регіонів України. Танцювальне мистецтво українських регіонів як складова української хореографічної культури стало предметом розгляду багатьох митців та науковців. Одним із перших робіт української хореознавчої регіоніки стали праці Р. Герасимчука [6], присвячені дослідженням танців Прикарпаття. На основі польових досліджень автор подає як загальну характеристику танцювального мистецтва регіону, так і локальних відмінностей репертуару в окремих селах регіону.

Нові теми досліджень народної хореографії запропоновано у роботі О. Мерлянової [14], яка присвячена українським жіночим танцям. Сучасні мистецтвознавчі роботи усе частіше звертаються до гендерних аспектів художньої творчості, що відкриває нові перспективи в українській науці. Продовжуючи гендерну тематику в українській хореології, започатковану у роботі М. Пастернакової "Українська жінка в хореографії" [16], О. Мерлянова суттєво розширює наші знання щодо ролі і місця жіночих танців в українській народній хореографії. Дослідницею з'ясовано, що найбільша кількість жіночих танців випадає на весняно-літній період; за композиційними та драматургічними ознаками жіночі танці можна поділити на шість груп; танці родинної обрядовості включають ритуальні та дозвіллеві, останні також регламентовані традицією, хоча і є більш вільними у виборі рухів. У сценічні творчості взірцями жіночого танцю стали композиції П. Вірського як суто жіночі композиції "Плескач", "Рукодільниці", так і змішані парні танці ("Гопак", "Буковинський весільний") з широко розробленою хореографією жіночих партій [14, 11–12].

О. Бойко підіймає питання розвитку народної хореографії на сучасному етапі. Дослідниця зазначає перспективні напрями вивчення народної хореографії, зазначаючи, що сьогодні викристалізується новий жанр народної хореографії – танець в масках, прообразом якого став загальноносільський танець-схід на роздоріжжях, який у давнину ставав кульмінацією масового ритуального дійства. "Танець-схід" ще не увійшов у загальну класифікацію народних танців, що робить жанрову класифікацію фольклору неповною [3, 19]. О. Бойко робить висновок, що наукового осмислення потребують і інші танці в масках, зокрема танці ряджених під час новорічних обходів "Маланка" і "Коза", танців, пов'язаних з народною демонологією, а також танців цехових ремісників [3, 22].

Важливим напрямом у хореознавчих дослідженнях посідають роботи, які висвітлюють видатні постаті українського хореографічного мистецтва. Окрім деяких згаданих раніше робіт, назовемо роботу О. Жирова. Дослідник у своєму дисертаційному дослідженні "Розвиток української народної хореографії у мистецько-педагогічній спадщині та діяльності К. Василенка" висвітлює діяльність цього видатного українського хореографа [8], охарактеризував його творчий, науковий та педагогічний доробок, висвітлює місце митця у культурі України.

Серед педагогічних праць виділимо дослідження С. Забрєдовського, присвяченого вивченню процесу підготовки вчителів хореографії у ВНЗ культури [9]; О. Таранцевої, яка досліджує процес формування фахових умінь майбутніх учителів хореографії засобами українського народного танцю [19]. Близька до педагогічної тематики дисертація культурологічного спрямування П. Фриза, у якій розглянуто питання хореографічної культури як чинника творчого розвитку особистості дитини [20]. Питання психокорекції та діагностики засобами хореографії підіймає у своєму дослідженні Т. Шкурко [22].

Українська народна хореографія, яку ми знаємо сьогодні і яка є гордістю української культури, була сформована у ХХ столітті, у радянський період. Саме на цей час припадає формування академічної гілки народної хореографії, вперше представлені у творчості П. Вірського. Починаючи практично з нуля, лише на основі праці В. Верховинця "Теорія українського народного танцю", П. Вірський запропонував своє власне бачення розвитку народної хореографії, що базується на основі класичного балету. Нова інтерпретація народно-сценічного танцю відразу ж дістала визнання у хореографів та танцівників балету.

Митець намітив та обґрунтував розвиток народно-сценічної хореографії від обрядового та побутового танцю, народних ігрищ до професійного та високохудожнього, а також своєю творчістю втілює свої теоретичні постулати у житті. У 1937 р. ним було створено Державний ансамбль народного танцю України, який відразу ж стає фольклорною лабораторією, де відбувається пошук та фіксація зразків народного танцю і їх творче переосмислення на базі професійної балетної лексики. Сьогодні ми справедливо можемо стверджувати, що П. Вірський було створено нову лексику української народної хореографії, де органічно поєднані танцювальні рухи і пластика народного танцю, де кожен жест, кожен рух має свій нюанс, свій відтінок, свою емоцію, свій сюжет, з довершеністю і академічністю класичного балету.

П. Вірський є автором видатних хореографічних образів національного характеру, а тематику і сюжет своїх танців він черпав із життя народу. Концертні програми ансамблю П. Вірського побудовані за принципом контрасту, де протягом усього дійства чергуються масштабні полотна із ліричними мініатюрами, героїка змінюється гумористичними сценками. П. Вірський протягом свого творчого життя

поставив близько ста танцювальних номерів, серед яких найбільш відомим є "Ми з України", "Гопак", "Чумацькі радощі", "Ой під вишнею", "Повзунець", "Подольночка", "Запорожці", "Козаки" та багато інших.

Вказуючи на внесок П. Вірського на розвиток народної хореографії, М. Вантух зазначає, що "П. Вірський – митець справді національний, український, і водночас – майстер світового класу, один із найвідоміших митців сучасності. Його новаторство в українському танці не має аналогів у всьому світі" [17, 20]. І сьогодні творчість видатного митця є неперевершеним зразком набутків української народної хореографії і джерелом натхнення для мистецької молоді.

Отже, в українській науці накопичено багатий досвід висвітлення питань української народної хореографії, які розглядають її як явище культури, вивчають її мистецький компонент: особливості хореографії, регіональну специфіку народного танцю, різноманітні аспекти виховного процесу, пов'язаного з народним танцем. Однак на сьогодні можна констатувати, що залишилося доволі багато питань щодо функціонування української народної хореографії у сучасному соціокультурному просторі. Так, мало дослідженими є питання соціокультурних функцій хореографічного мистецтва на сучасному етапі, розвитку української народної хореографії у добу глобалізації, її ролі у становленні національних культурних цінностей.

Література

1. Авраменко В. Українські народні танки, музика і стрій : Кн. 1. та 2. / В. Авраменко. – Голівуд : [б.в.], 1947. – 80 с.
2. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 / О. С. Бойко. – К., 2008. – 189 с.
3. Бойко О. С. Народний танець: перспективні напрями дослідження / О. С. Бойко // Вісник КНУКІМ: 36. наук. праць. – Вип. 29. – К., 2013. – С. 18–22. – Серія "Мистецтвознавство".
4. Василенко К. Лексика українського народно-сценічного танцю : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора мистецтвознавства : спец. 17.00.01 "Теорія та історія культури" / К. Василенко. – К., 1998. – 52 с.
5. Верховинець В. Теорія українського народного танцю / В. Верховинець. – К. : Музична Україна, 1990. – 150 с.
6. Герасимчук Р. Особенности украинских народных танцев Карпатского района / Р. Герасимчук // VII Международный конгресс антропологических и этнографических наук. – М. : Наука, 1964. – 9 с.
7. Гуменюк А. Записи і принципи класифікації народних танців / А. Гуменюк // НТЕ. – 1964. – № 6. – С. 37–42.
8. Жиров О. Розвиток української народної хореографії у мистецько-педагогічній спадщині та діяльності К. Василенка : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. педагогічних наук : спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / О. Жиров. – Житомир, 2007. – 19 с.
9. Забрєдовський С. Педагогічні умови розвитку мотиваційної сфери студентів хореографічних спеціалізацій у процесі фахової підготовки у вузі культури: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / С. Забрєдовський. – К., 1997. – 16 с.
10. Кіндер К. Р. Семантика пластичних символів народної танцювальної культури українців : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвозн : спец. 17.00.01 "Теорія та історія культури" / К. Р. Кіндер. – К., 2007. – 19 с.
11. Козинко Л. Л. Традиції фольклорної культури в сучасному народно-сценічному танці та балетному театрі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.02 "Театральне мистецтво" / Л. Л. Козинко. – К., 2012 – 18 с.
12. Косаковська Л. П. Мистецька парадигма В. К. Авраменка в контексті розвитку української культури ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата мистецтвознавства : спец. 26.00.01 "Теорія та історія культури" / Л. П. Косаковська. – К., 2009. – 16 с.
13. Легка С. А. Українська народна хореографічна культура ХХ століття: дис. ... канд. іст. наук : 17.00.01 / С. А. Легка. – К., 2003. – 173 с.
14. Мерлянова О. А. Жіночі танці в українській народній хореографії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата мистецтвознавства : спец. 26.00.01 "Теорія й історія культури" / О. А. Мерлянова. – К., 2009. – 16 с.
15. Павлюк Т. С. Українське балетмейстерське мистецтво другої половини ХХ ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтв. : спец. 17.00.01 "Теорія та історія культури" / Т. С. Павлюк. – К., 2005. – 20 с.
16. Пастернакова М. Українська жінка в хореографії / М. Пастернакова. – Вінніпег, 1963. – 216 с.
17. Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку : матер. наук.-практ. конф., (Київ 28 лютого 2002 р.). – К., 2002. – 101 с.
18. Станішевський Ю. Танцювальне мистецтво Радянської України / Ю. Станішевський. – К. : Знання, 1967. – 48 с.
19. Таранцева О. Формування фахових умінь майбутніх учителів хореографії засобами українського народного танцю : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. педагогічних наук : спец. 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти" / О. Таранцева. – К., 2002. – 18 с.
20. Фриз П. І. Хореографічна культура як чинник творчого розвитку особистості дитини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата мистецтвознавства : спец. 17.00.01 "Теорія та історія культури" / П. І. Фриз. – Львів, 2007. – 16 с.
21. Шкоріненко В. Народний танець у традиційній і сучасній культурі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата мистецтвознавства : спец. 17.00.01 "Теорія та історія культури" / В. Шкоріненко. – К., 2003. – 18 с.
22. Шкурко Т. Танец как средство диагностики и коррекции отношений в группе / Т. Шкурко // Психологический вестник. – Ростов на Дону, 1996. – Выпуск 1. – Часть 1. – С. 327–348.

References

1. Avramenko, V. (1947). Ukrainian folk dances, music and structure. In two books. Hollywood [in Ukrainian].
2. Boyko, O. S. (2008). Artistic image in the Ukrainian folk-scenic dance. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
3. Boyko, O. S. (2013). Folk dance: perspective trends of researches. *Visnyl KNUKiM*, 29, 18–22 [in Ukrainian].
4. Vasylenko, K. (1998). Lexicon of the Ukrainian folk-scenic dance. Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
5. Verkhovynetz, V. (1990). Theory of Ukrainian folk dance. Kyiv: Muzychna Ukraina [in Ukrainian].
6. Gerasymchuk, R. (1964). Particularities of the Ukrainian folk dance of Carpathian region. Proceedings of the VII International Congress of Anthropological and Ethnographic Sciences. (p. 9). Moscow: Nauka [in Russian].
7. Gumenuk, A. (1964). Notes and principles of the folk dance classification. *NTE*, 6, 37–42 [in Ukrainian].
8. Zhyrov, O. (2007). Development of Ukrainian folk choreography in the art pedagogic heritage and activities of K. Vasylenko. Extended abstract of candidate's thesis. Zhytomyr [in Ukrainian].
9. Zabredovsky, S. (1997). Pedagogic factors of the development of the motive sphere of the students of choreographic specializations in the process of the special education in the institute of culture. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
10. Kinder, K. R. (2007). Semantics of the plastic symbols of the folk dance culture of the Ukrainians. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
11. Kozynko, L. L. (2012). Traditions of folk culture in the modern folk-scenic dance and the ballet of Ukraine. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
12. Kosakovska, L. P. (2009). Art paradigm of V. K. Avramenko in the context of the Ukrainian culture of XX century. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
13. Legka, S.A. (2003). Ukrainian folk choreographic culture of XX century. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
14. Merlyanova, O.A. (2009). Female dances in the Ukrainian folk choreography. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
15. Pavlyk, T.S. (2005). Ukrainian ballet-master's art of the second half of XX century. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
16. Pasternakova, M. (1963). Ukrainian woman in choreography. Winnipeg [in Ukrainian].
17. The state of the folk choreography in Ukraine and perspectives of its development. (February, 28, 2002). Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. Kyiv [in Ukrainian].
18. Stanishevsky, Yu. (1967). The dance art of Soviet Ukraine. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
19. Tarantcev, O. (2002). The forming of the special professional skills of the future teachers of choreography by the means of the Ukrainian folk dance. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
20. Friz, P.I. (2007). Choreographic culture as a factor of the creative development of the child's personality. Extended abstract of candidate's thesis. Lviv [in Ukrainian].
21. Shkorinenko, V. (2003). Folk dance in the traditional and modern culture of Ukraine. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
22. Shkurko, T. (1996). Dance as tool of the diagnostic and correction of the relations in the group. *Psikhologicheskyy vestnik*, 1, 1, 327–348 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 19.04.2017 р.

УДК 781.28.2

П'ятницька-Позднякова Ірина Станіславівна

кандидат мистецтвознавства, доцент,
докторант Національної музичної
академії України ім. П.І.Чайковського
musik_prof@ukr.net

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНТОНАЦІЙНО-СЕМАНТИЧНОГО АНАЛІЗУ
МУЗИЧНОГО ТЕКСТУ**

Мета роботи – проаналізувати інтонаційно-лексичний шар музичного твору не з позицій його унікальної сутності, а як складного знаково-символічного простору, що характеризується семантичною багатшаровістю. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні методу інтонаційно-семантичного аналізу, в контексті якого виявлені конотативні структури, що дають змогу досягнути його смислові шари. **Наукова новизна** полягає у виявленні глибинних семантичних структур музичного тексту, що дають змогу досягнути його ціннісні виміри, проаналізувати динамічний процес його означення, перейти від розуміння окремих елементів музичної мови до смислових концептів музичного тексту. **Висновки.** На основі аналізу концертної п'єси "Каприс" для скрипки соло сучасного українського композитора Мирослава Скорика було виявлено відкритість структурних елементів музичного мовлення, що здатні накопичувати нові смисли та набувати значення елементів іншої художньої системи.

Ключові слова: нефольклорна течія, фольклорна фонема, звукомислення, інтонаційно-семантичний метод аналізу, конотативна структура.